

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทีวี” มีรายละเอียดในการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. รูปแบบการศึกษา
2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทีวี” นี้ ใช้รูปแบบของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยวางรูปแบบการนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้ผลิตรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” เกี่ยวกับลักษณะและแนวทางการผลิตรายการ ตลอดจนเจตนาารมณ์ต่อบทบาทของรายการต่อผู้ชมรายการ

ส่วนที่ 2 กลุ่มผู้เป็ดรับชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ชมต่อลักษณะและแนวทางการผลิตรายการ ตลอดจนการรับรู้ของผู้ชมต่อบทบาทในด้านต่าง ๆ ของรายการ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้ผลิตรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ผลิตรายการ คือ คัดเลือกผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และมีบทบาทเป็นผู้ผลิตรายการ และควบคุมดูแลฝ่ายปฏิบัติการ รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ได้แก่ คุณวีรณา โอฟาร์วัชรธรรม ตำแหน่ง Executive Producer รับผิดชอบเป็นผู้ควบคุมการผลิต รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” บริษัท เจ เอส แอล จำกัด

ส่วนที่ 2 กลุ่มผู้เปิดรับชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน โดยคัดเลือกจากกลุ่มสมาชิกรายการที่ติดตามชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” เป็นประจำ และ กลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกรายการแต่ชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ในบางครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ผลวิจัยในการนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายมากขึ้น

1. กลุ่มสมาชิกรายการที่ติดตามชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” เป็นประจำ จำนวน 8 คน ได้แก่

1.1 คุณสุวรรณา บุญวรเศรษฐ์	อาชีพค้าขาย
1.2 คุณรัชดาภรณ์ ชาทิสกุล	อาชีพแม่บ้าน
1.3 คุณสิริชนม์ บุญเชิด	อาชีพธุรกิจส่วนตัว
1.4 คุณทรรศนีย์ ช่วยเกิด	อาชีพประชาสัมพันธ์
1.5 คุณลภัทพร เลิศพิบูล	อาชีพตัวแทนขายประกัน
1.6 คุณปริญญา แก้วทะนง	อาชีพนักศึกษาปริญญาตรี
1.7 คุณณัฐผล เอมะวรรณะ	อาชีพประสานงานต่างประเทศ
1.8 คุณวิทยา แสงประดับ	อาชีพพนักงานขายฝ่ายจัดเลี้ยง

2. กลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกรายการแต่เคยรับชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” จำนวน 6 คน ได้แก่

2.1	คุณนิรฤกษ์ ละมุลกิจ	อาชีพข้าราชการ
2.2	คุณอิทธิวัฒน์ นาคสุข	อาชีพข้าราชการ
2.3	คุณชาญวิทย์ ชวลิต	อาชีพธุรกิจส่วนตัว
2.4	คุณพอลทัย สุขเจริญ	อาชีพพนักงานบัญชี
2.5	คุณนฤมล พูนสุข	อาชีพนักศึกษาปริญญาโท
2.6	คุณอรรธรณ มณีรัตน์	อาชีพเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลสำหรับศึกษาถึงประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ แนวคิดของรายการ และสำหรับศึกษาทฤษฎีแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รวบรวมจากเอกสาร อาทิ หนังสือ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ นิตยสาร เว็บไซต์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสนับสนุนและวิเคราะห์ร่วมกับแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อประกอบผลการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยมีเครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง รวมทั้งจดประเด็นสำคัญเพิ่มเติมในระหว่างการสัมภาษณ์

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนผู้ผลิตรายการ

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ด้วยการสนทนา ตามประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา เป็นการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล (Face to Face Interview)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มผู้ชมรายการ

ใช้วิธีเดียวกัน คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ด้วยการสนทนา โดยมีแบบสอบถามให้กรอกก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เริ่มจากมีแบบสอบถามเป็นเอกสารให้กรอก ซึ่งเป็นข้อมูลประกอบ และส่วนที่ 2 หลังจากกรอกแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการสนทนา ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ส่วน ก็เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนทุกประเด็น โดยการใช้แบบสอบถามนี้ทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบและเพื่อให้สามารถแจกแจงข้อมูลได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และในส่วนของสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในการสนทนานั้นเป็นข้อมูลหลักทำขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ การรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีที่เป็นข้อมูลเชิงลึก

ขั้นตอนการสัมภาษณ์ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นบุคคลตามคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ประสานงานและส่งจดหมายนัดขอสัมภาษณ์ พร้อมแนบวัสดุประสงค์ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนัดหมายทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง หลังจากส่งจดหมายนัดล่วงหน้าส่งไปแล้วไม่น้อยกว่า 7 วัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มีโอกาสทบทวนความจำหรือจัดเตรียมข้อมูลส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลบุคคลตัวอย่าง เพื่อไปประกอบการสัมภาษณ์ให้บรรยากาศในการสนทนาเป็นกันเองและมีคุณค่า

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์บันทึกเสียงและบันทึกใจความสำคัญ ในการสนทนาไปพร้อมกันทุกครั้ง การสนทนาแต่ละครั้งจะใช้เวลาครั้งละ 30-60 นาที

ขั้นตอนที่ 4 การเรียบเรียงบันทึกข้อความ ผู้วิจัยจะเรียบเรียงข้อความจากบันทึกย่อขณะสัมภาษณ์ที่ทำไว้ให้เสร็จสิ้นแต่ละกรณีภายใน 24 ชั่วโมง ไว้ในคอมพิวเตอร์ เมื่อบันทึกเสร็จแล้วจะทำการตรวจสอบรายละเอียดและเพิ่มเติมข้อความให้ถูกต้องจากเทปบันทึกเสียงแทรกบรรยากาศและเชิงอรรถไว้สำหรับคำพูดหรือปฏิกิริยาหรือสัญลักษณ์ที่ขยายความหมายของผู้ให้สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบความถูกต้อง ผู้วิจัยจะตรวจสอบบันทึกข้อความกับเทปบันทึกข้อความเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันหนึ่งครั้ง และส่งบันทึกให้บุคคลผู้ให้สัมภาษณ์หรือให้บุคคลที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้องระหว่างเทปบันทึกข้อความกับเทปบันทึกเสียงก่อนที่จะนำมาเรียบเรียงไว้ในบทที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องให้ความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิด การแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงกำหนดเครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลประกอบด้วย

1. เครื่องมือในการบันทึกเสียง เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการถอดความและสามารถตรวจสอบข้อมูลซ้ำได้เมื่อต้องการ
2. เครื่องมือในการบันทึกภาพ เพื่อให้เกิดความแม่นยำในด้านความคิดและสามารถตรวจสอบข้อมูลซ้ำได้เมื่อต้องการ
3. สมุดบันทึก เพื่อให้เกิดความแม่นยำในด้านความคิดและสามารถตรวจสอบข้อมูลซ้ำได้เมื่อต้องการ
4. แนวสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และแบบฟอรัมการบันทึกคำสัมภาษณ์เพื่อบันทึกข้อมูลสำคัญ ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาได้จากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นในการตอบคำถามได้อย่างอิสระ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

แนวคำถาม (ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ตอบเขียนกรอก)

ช่วงที่ 1 คำถามทั่วไป (ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ตอบเขียนกรอกคำตอบด้วยตนเอง) ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ทั่ว ๆ ไปและพฤติกรรมกรเปิดรับชมรายการรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา”

ช่วงที่ 2 คำถามสัมภาษณ์ โดยมีแนวคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 2.1 สำหรับผู้ผลิตรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา”

(ผู้ผลิตรายการเป็นผู้ตอบคำถาม)

1. วัตถุประสงค์ในการทำรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” คืออย่างไร
2. รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” แตกต่างจากรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์อื่น ๆ อย่างไร
3. กลุ่มเป้าหมายของรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา”
4. ประเด็นที่น่าสนใจหรือชวนมานำเสนอให้ผู้ชมรายการแต่ละครั้งนั้น มีการวางแผนอย่างไร
5. ทีมงานวิเคราะห์ข้อมูล มีบทบาทในการทำงานด้วยอย่างไร
6. คุณสุริวิภานอกจากเป็นพิธีกรแล้วยังมีบทบาทด้านอื่น ๆ ของรายการด้วยหรือไม่
7. ในการคัดเลือกแขกรับเชิญแต่ละครั้ง ผู้ผลิตรายการใช้หลักเกณฑ์ใดในการคัดเลือก
8. ท่านอยากให้รายการเข้าไปมีบทบาทในวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนให้ผู้ชมนำไปประยุกต์ใช้อย่างไรบ้าง
9. มีการสร้างเครือข่าย เช่น แพนคัลป์ของรายการ, มีผู้ชมรายการติดตามการอัด รายการในห้องส่ง ในลักษณะใด
10. แขกรับเชิญของรายการหลายๆท่านที่นำเสนอ มีการร่วมกันทำกิจกรรมโดยการ สร้างประโยชน์อะไร ที่สามารถนำกลับสู่ชุมชน หรือ นำกลับสู่สังคมบ้าง
11. เมื่อมีการนำเสนอรายการออกแพร่ภาพไปแล้วแต่ละครั้ง คิดว่าจะมีเสียงตอบรับแสดงความคิดเห็น หรือกระแสอะไรบ้าง
12. ทางฝ่ายผู้ผลิตรายการ ต้องการเห็นรายการนี้สร้างสรรค์สังคมอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 2.2 สำหรับผู้ชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” (เป็นผู้ตอบคำถาม)

ประเด็นการรับรู้ภาพรวมเชิงการผลิต

1. ผู้ชมคิดว่ารายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” มีสาระ อย่างไร
2. เหตุผลที่ท่านเลือกชมรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา”
3. ผู้ชมคิดว่ารายการนี้ต้องการจะสื่ออะไรให้กับคนดู
4. ความคิดเห็นที่มีต่อ รายการ เป็นอย่างไร
5. ความคิดเห็นที่มีต่อ พิธีกร เป็นอย่างไร

6. ความคิดเห็นที่มีต่อ แกร์รับเชิญ เป็นอย่างไร
7. รายการวาไรตี้ทอล์คโชว์“สุริวิภา”แตกต่างจากรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์อื่น ๆ ใด อย่างไร
8. หลังจากที่ได้ชมรายการนี้ ผู้ชมมีการรับรู้/ สนใจ/ มีการจดจำความประทับใจ ใด อย่างไร
9. เรื่องราว หรือประเด็น ที่ผู้ชมอยากจะทำให้มีในรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ที่คิดว่าจะส่งผลต่อผู้ชมและสังคมโดยรวมอย่างไรบ้าง

ประเด็นบทบาทหน้าที่สื่อสารมวลชนที่ส่งผลต่อชีวิตและสังคมของประชาชนผ่าน รายการ

 1. ผู้ชมสามารถนำแง่คิดที่ได้จากการชมรายการนี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้หรือไม่ อย่างไร
 2. ผู้ชมคิดว่าหลังจากที่ดูรายการนี้แล้ว จะนำแง่คิดไปพูดคุย ชักจูง ชี้นำสังคม ตักเตือน, คนใกล้ชิดได้หรือไม่ อย่างไร
 3. ผู้ชมนำเสนอหาในรายการที่น่าเสนอมาช่วยในการสร้างสรรค์สังคมหรือเป็น ประโยชน์ต่อสังคมอย่างไรบ้าง

การวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนผู้ผลิตรายการ และกลุ่มผู้ชมรายการ ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลดังต่อไปนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Analysis) คือการสรุปโดยไม่มีการสร้างสมมติฐานไว้ก่อน แต่จะใช้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อสรุปผลที่จะเกิดขึ้น

การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยแบ่งประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยรวบรวมความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และหาประเด็นที่เด่น ๆ มีน้ำหนักมาอธิบาย และมีเหตุผลสนับสนุน พร้อมกับการยกตัวอย่างประกอบกรวิเคราะห์ของผู้วิจัย โดยอิงข้อมูลประเภทเอกสาร รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เริ่มจากการสรุปข้อมูลที่ได้รับจากผู้ผลิตรายการ เป็นข้อมูลจากการสนทนาในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทีวี เมื่อสรุปข้อมูลจากมุมมองของผู้ผลิตรายการแล้ว อันดับต่อไปเป็นการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น การรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทีวี โดยในส่วนของผู้ชมรายการ มีการสรุปข้อมูลในลักษณะเดียวกันคือแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากแนวคำถามเบื้องต้น และข้อมูลแนวคำถามการสนทนาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นเมื่อมีการสรุปข้อมูลครบทุกส่วน จึงมีการสรุปผลเชื่อมโยงข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากผู้ผลิตรายการ และผู้ชมรายการ เพื่อไปสู่กระบวนการสุดท้าย คือ การรับรู้ของผู้ชมต่อรายการวาไรตี้ทอล์คโชว์ “สุริวิภา” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทีวี เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตรายการ และผู้ชมรายการอย่างแท้จริงสามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขคุณภาพของรายการให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ในที่สุด

ระยะเวลาในการศึกษา

1. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลาประมาณ 4 เดือน คือ เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2551
2. ระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเป็นเวลาประมาณ 2 เดือน คือ ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2551